

View metadata, citation and similar papers at core.ac.uk

brought to you by **CORE**

provided by E-resource repository of the University of Latvia

PSIHUĻOGIJA

MUMS

Starpnozaru žurnāls

2006 #01

(26)

Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas resursi psiholoģijā

Inga Smitiņa,
Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas
Uzziņu un SBA nodaļas vadītāja

Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas informācijas vide turpina dinamiski attīstīties, spējot optimāli pielāgoties lietotāju vajadzībām.

Līdz ar monogrāfijām, klasiku darbiem un jaunākajiem periodiskajiem izdevumiem un grāmatām psiholoģijas zinātnē, bibliotēkas lietotājiem ir plašas rakstu kopiju pasūtīšanas iespējas no dokumentu piegādes centriem, pieeja interneta resursiem un datu bāzēm. Latvijas Akadēmiskā bibliotēka lietotāju vidē ir pazīstama ar kompetentiem un atsaucīgiem darbiniekiem. Pēc vajadzības ir izmantojamas datoru darba vietas ar interneta pieslēgumu abās bibliotēkas ēkās – Rūpniecības ielā 10 un Lielvārdes ielā 24.

Pirmais palīgs jebkuru zināšanu apguvē, paplašināšanā un nostiprināšanā ir uzziņu literatūra. No jaunākajiem izdevumiem latviešu valodā var minēt *Apģāda Zvaigzne ABC* publicēto, bagātīgi ar ilustrācijām papildināto **H. Beneša "Psiholoģijas atlantu"** 2 daļās (2001., 2004.) un "Mācību grāmatas" izdoto "**Psiholoģijas vārdnīcu**" **G. Breslava** redakcijā (1999.).

No ārzemēs izdotajām grāmatām lasītājiem piedāvājam uzziņu literatūru gan krievu, gan angļu, gan citās valodās: "**Психологическая энциклопедия**" (2003.) **R. Korsini** un **A. Auerbaha** redakcijā (tulkojums no angļu valodas), **A. Rebera** sastādīto "**Большой психологический словарь**" (2000.) 2 sējumos, *Oxford University Press* izdoto **A. M. Kolmana** "**A dictionary of psychology**" (2001.) un daudzas citas.

Praktizējošam psihologam nodēriģa grāmata ir **S. J. Golovina** sastādītā "**Словарь практического психолога**" (1997.), kas ietver aptuveni 2000 terminu, no kuriem salīdzinoši liela daļa ir psihoanalizes un citu

ieprieķš ne tik plaši atspoguļotu psiholoģijas virzienu jēdzieni.

Pievēršoties atsevišķiem psiholoģijas jautājumiem, jāpiemin 2004. gadā izdotā **A. Edmilla** "**Manipulēšana**", kas kalpo par rokasgrāmatu menedžmenta un saskarsmes psiholoģijā. Interesants ir arī 2 sējumu izdevums par augstākajiem psihiskajiem procesiem "**Encyclopedia of creativity**" (1999.).

Vērtīgs pēdējo gadu izdevums ir no angļu valodas tulkotā Sanktpēterburgā iznākusi "**Психология: Биографический библиографический словарь**". Vārdnīca ne tikai ietver 500 psihologu biogrāfijas un darbības analīzi, bet arī atspoguļo viņu ietekmi psiholoģijas zinātnes attīstībā. Turklāt šajā grāmatā ir personu, interešu, organizāciju, iestāžu un terminu rādītāji.

Ja minam tulkojotās vārdnīcas, tad pēdējos gados LAB fondi ir papildināti ar vācu–krievu un angļu–krievu psiholoģijas vārdnīcām. Vēl mūsu fondos (konkrēti Misiņa bibliotēkā) pēdējos gados ir piekomplektēta **A. L. Putniņa** sastādītā un Austrālijas Jaungaitnieku apvienības 1984. gadā izdotā "**Angļu–latvju psiholoģijas vārdnīca**".

Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā ir pieejami arī jaunākie ārzemju žurnāli psiholoģijā – *European Psychologist*, *Nordisk Psykologi* un citi.

Latvijas Akadēmiskā bibliotēka abonē vairākas tiesīsaistes datu bāzes, un dažas no tām mūsu valstī ir pieejamas tikai pie mums.

Pēc informācijas aptvēruma Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā esošās datu bāzes tiek nošķirtas bibliogrāfiskās – ar vai bez anotācijām un pilntekstu. Un bibliotēkas lietotājiem tiek sniegta visa iespējamā palīdzība nepieciešamo datu ieguvē.

Šobrīd populārākā un visvairāk izmantotā datu bāze EBSCO nodrošina piekļu plaša spektra elektroniskajiem resursiem. Tā ir multidisciplināra datu bāze, kas ietver 18 tematiski dažādas pilntekstu un apskatu datu bāzes.

Ir iespējama papildu informācijas meklēšana psiholoģijas jautājumos šādās EBSCO datu bāzēs:

PsycArticles
PsycBooks
PsycInfo
PsycExtra
PsycCritiques
Soc Index with Full Text
Humanities International Complete.

No 2005. gada 3. oktobra līdz 3. decembrim Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā notika APA (*American Psychological Association*) piedāvāto psiholoģijas datu bāzu – PsycINFO, PsycARTICLES, PsycBOOKS, PsycCRITIQUES, PsycEXTRA – bezmaksas izmēģinājums. Ar šo pasaules lielāko profesionālās psiholoģijas asociāciju var iepazīties internetā pēc adreses <http://www.apa.org/>.

The Web of Science datu bāze ir viena no lielākajām zinātniskās informācijas citēšanas datu bāzēm, kas radīta uz *Web of Knowledge* platformas.

Citēšana nodrošina zinātniskā pētījuma idejas ceļu. Kopumā šīs bāzes katru gadu papildinās ar vairāk nekā 1,1 miljonu ierakstu 230 nozarēs, arī psiholoģijā. Protams, procentuāli vairāk informācijas psiholoģijā un tai radniecīgās nozarēs ir sociālo zinātņu bāzē. Bibliogrāfiskajos ierakstos ir atrodamas publikācijas autori, viņu adrese, e-pasta adrese, raksta nosaukums, bibliogrāfiskais avots, referātu, citētās literatūras saraksts, priekšmetu kategorija, kādā raksts ir klasificēts. Pie mums pieejamās bāzes atspoguļo literatūras avotus kopš 2001. gada.

Datu bāzēs ir iespējams meklēt informāciju pēc atslēgas vārda (vienu vai vairākiem) nosaukumā vai referātā, autora (ir dots arī alfabētisks autoru rādītājs), autoru grupām (arī ir alfabētisks rādītājs), bibliogrāfiskā avota (dots arī avotu rādītājs), izdošanas gada un autora adreses. Tāpat ir iespēja meklēt pēc viena nosacījuma (kritērija) vai arī tos kombinēt.

The Web of Science nodrošina pieeju arī publikācijās citētām atsaucēm, izsekojot rakstu pirmavotiem (citētiem autoriem un viņu darbiem) un to saitēm pašreizējā zinātniskajā literatūrā (citējumu skaitam).

Iegūto informāciju var pārsūtīt pa e-pastu, izprintēt vai ierakstīt disketē.

ProQuest ir daudznozaru pilnteksta resurss, kas apvieno informācijas meklēšanu dažādās datu bāzēs. Datu bāzes adrese – <http://proquest.umi.com/login>. *Proquest* datu bāzēs ir iespēja izmantot daudzu valodu interfeisu, kā arī rakstu automatiskās tulkošanas iespējas.

Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā *ProQuest Information and Learning* datu bāzes būs pieejamas līdz 2006. gada 1. oktobrim.

Informācijas meklēšanai bibliotēkā ir vairākas *ProQuest* datu bāzes.

- **ABI/INFORM Trade & Industry.** Tā ir *Proquest* datu bāze, kas vairāk orientēta uz žurnālu tekstiem ar lietišķajām ziņām, par rūpniecības tēmām, tomēr tur var atrast arī rakstus par dažādām ar psiholoģiju saistītām tēmām, piemēram, psiholoģija un uzvedība, sieviešu psiholoģija, personāla vadība un psiholoģija, personāla psiholoģija, psihoterapija, psiholoģija un emocijas, bērnu un jauniešu psiholoģija, ģimenes psiholoģija. Šeit informācija no periodiskajiem izdevumiem ir kopš 1971. gada. Atrodami arī žurnālu rakstu pilni teksti.

- **Career and Technical Education** datu bāze galvenokārt ir orientēta uz profesionālo izglītību. Var meklēt informāciju par šādām tēmām: psiholoģija un stress, bērnu un jauniešu psiholoģija, izturēšanās psiholoģija. Raksti bāzē atrodami kopš 1991. gada. Atrodami arī žurnālu rakstu pilni teksti.

- **ProQuest Agriculture Journals** – galvenokārt lauksaimniecības tekstu datubāze. Aptver datus kopš 1998. gada. Tajā ir materiāli no zinātniskajiem un populārajiem žurnāliem par psiholoģiju, psiholoģisko uzvedību, smadzeņu darbību un psiholoģiju, izziņas procesu psiholoģiju. Ir atrodami arī žurnālu rakstu pilni teksti.

- **ProQuest Computing** – datu bāze par elektroniskajām tehnoloģijām. Pilna teksta žurnālu raksti visās datorzinātņu jomās, piemēram, par datu bāzu projektēšanu, programmatūras izstrādi, interneta komerciju, intranetu, internetu u. c. Atrodami arī raksti pēc atslēgas vārdiem *psiholoģija, psiholoģija un programmatiskais nodrošinājums, psiholoģija un datu bāzes, psiholoģiskā uzvedība*. Informācija datu bāzē apkopota kopš 1998. gada.

- **ProQuest Education Journals** datu bāze ir veltīta izglītības jautājumiem un ietver rakstus arī par psiholoģiju, psiholoģijas sociālajiem pētījumiem, cilvēku psiholoģisko izturēšanos, dažādu vecuma grupu psiholoģiju. Raksti (arī to pilni teksti) ir kopš 1988. gada.

- **ProQuest Medical Library** aptver galvenās veselības jomas. Apskata psiholoģijas tēmu no medicīniskā aspekta. Daudz rakstu ir veltīti psihoterapijai. 434 žurnāliem pieejami rakstu pilni teksti.

- **ProQuest Science Journals** – zinātnes un tehnoloģiju datu bāze. Ietver informāciju par atslēgas vārdiem *psiholoģija, psiholoģiskā izziņa un spriestspēja, atmiņa un psiholoģija, uzvedības psiholoģija*. Raksti, arī ar pilniem tekstiem, ir kopš 1994. gada.

- **ProQuest Social Science Journals** – sociālo zinātņu datu bāze. Daudz rakstu par sociālo psiholoģiju un psiholoģijas sociālajiem pētījumiem. Pilntekstu datu bāze.

- **ProQuest Telecommunications** – datu bāze par telekomunikāciju tehnoloģijām. Datu bāzē atrodama informācija pēc atslēgas vārdiem *psiholoģija* un *psiholoģiskā saskarsme*. Laika aptvērums – kopš 1995. gada. Ir arī žurnālu rakstu pilni teksti.

Latvijas Akadēmiskā bibliotēka jau 1993. gadā ir noslēgusi lietotāju līgumu ar zinātnisko datu bāzu sistēmu **STN International**. Rūpniecības ielā 10 lasītājiem ir pieejama šī nozīmīgā pasaules zinātniskā informācija, kas ir apkopota 200 dažādās datu bāzēs. Tajā psiholoģijas izdevumi ir plaši pārstāvēti. Ar pilnu **STN International** datu bāzi sarakstu var iepazīties: <http://www.fiz-karlsruhe.de/stn.html>.

Ar galvenajām datu bāzēm psiholoģijas jomā, kādas vispār psiholoģijā tiek veidotas, var iepazīties interneta adresē: <http://www.library.kent.edu/subjects/psych/psychdbs.html>.

Ir pieejami arī dažādi bezmaksas interneta resursi psiholoģijas zinātnē:

<http://www.unesco.org/shs/shsdc/journals/psychology.html>,

http://www.lib.polyu.edu.hk/electdb/ej_alpha.html,

<http://www.digitalbookindex.com/search001a.htm>,

<http://www.psywww.com/>.

Tiēm, kas priekšroku dod izziņas materiāliem krievu valodā, noderīgs būs psiholoģijas portāls <http://psy.piter.com/library/>. Šajā portālā atrodami grāmatu un žurnālu pilni teksti par dažādiem psiholoģijas tematiem.

Psiholoģijas virtuālā bibliotēka – <http://www.dialogical.net/psychology/index.html>.

Lielisks avots psiholoģijas vēsturē – <http://elvers.stjoe.udayton.edu/history/history.asp>.

Meklētājā *Yahoo* ir izveidota jauna direktorijs, kurā pieejami vairāk nekā 7000 zinātnisku un akadēmisku žurnālu pilni teksti, tiesa gan, tikai tiem rakstiem, kas vecāki par 6 mēnešiem. Kad izvēlaties žurnālu, tad direktorijs parasti uzreiz piedāvā žurnāla bezmaksas pieejamos rakstus, nevis žurnāla mājaslapu. Žurnāli ir sakārtoti tikai alfabētiski, netiek piedāvātas meklēšanas iespējas. Par spīti ierobežojumiem, šis ir noderīgs resurss, lai iepazītos ar to; tā adrese – www.freefulltext.com.

Ikvienam, kas aktīvi darbojas zinātnē, noderīga var būt Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas veidotā tiešsaistes datu bāze “**Ārzemju periodiskie izdevumi Latvijas bibliotēkās**”, kas ir kopkataloga elektroniskais variants. Bibliotēkas mājaslapā <http://www.acadlib.lv/database/on-line/savas.htm> var iepazīties ar visām mūsu piedāvātajām datu bāzēm.

Latvijas Akadēmiskā bibliotēka ir noslēgusi līgumus ar vairākiem pasaulē atzītiem dokumentu kopiju (periodisko izdevumu rakstu, konferenču materiālu) piegādātājiem. Tas bibliotēkas lietotājiem ļauj saņemt gandrīz visu pasaulē izdoto periodisko izdevumu rakstu kopijas, kā arī izvēlēties optimālāko rakstu pasūtīšanas veidu un piegādātāju. Vēl pieminama ir Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas Austrijas un Šveices literatūras nodaļa – šo valstu kultūras un mediju centrs Latvijā. Apmeklētāju rīcībā ir brīvpieejas fonds ar ērtu lasītavu, kurā tiek piedāvātas arī grāmatas par psiholoģiju vācu valodā, piemēram, Zigmunda Freida kopotie raksti un viņa biogrāfija, Alfrēda Ādlera darbi u. c.

Apmeklējot Latvijas Akadēmisko bibliotēku, var izmantot vienoto lasītāja karti vai tās ekvivalentus – studenta apliecību vai starptautisko studenta karti, ja tajā ir personas kods svitrkoda formā.

Uz lietderīgu tikšanos bibliotēkā!

